

FRESH GUESTS ΚΡΙΤΙΚΕΣ

Ότι η καρδιά για τον άνθρωπο, κι ο Πόντος για τον Ελληνισμό, της Αναστασίας Δημητροπούλου

Πολλοί υποστηρίζουν πως όποιος δεν έχει ανακαλύψει την ανάγνωση, επιμένει να αγνοεί σε συστηματική βάση μία από τις μεγαλύτερες απολαύσεις της ζωής. Θα έλεγε κανείς ότι ένας τέτοιος άνθρωπος ανήκει αναμφίβολα στους αναλφάβητους της φαντασίας, πως τού αρκεί να ζει και να κινείται στα στενά όρια της μονοδιάστατης ύπαρξής του, πως αρνείται να εξαργυρώσει τα κέρδη της οποιασδήποτε πνευματικής ευκαιρίας, κι έτσι αποφεύγει να αντικρίσει τον αντικατοπτρισμό του εαυτού του στους έγγραφους καθρέφτες της Τέχνης.

Αλήθεια, τι σημασία έχει ο καλπασμός του αλόγου για το ίδιο το ζώο όταν φορά για πάντα παρωπίδες; Αναλόγως αδιάφορη κι η σημασία της αναγνωστικής συνήθειας όταν η ανάγκη που γεννιέται στην ψυχή για το καλό βιβλίο, διαλύεται άκομψα στην τυπική διαδικασία της έξης.

Το νέο βιβλίο του Γ. Καλπούζου, «Σέρρα, η ψυχή του Πόντου», των εκδόσεων Ψυχογιός, μιούζει να γράφτηκε με σκοπό να ικανοποιήσει σε απόλυτο και υπερθετικό βαθμό αυτή την ανάγκη. Αποτελώντας μια συγκλονιστική μυθιστορηματική τοιχογραφία του τόπου, γίνεται εισιτήριο στα χέρια του αναγνώστη, για ένα οδοιπορικό με αφετηρία την Τραπεζούντα του 1915, με συνεχόμενες και ανατρεπτικές στάσεις του μυθιστορηματικού συρμού στις πλέον πονεμένες βινιέτες της Ιστορίας του Πόντου, και προορισμό την αναζωπύρωση, αλλά και την αφύπνιση της ανθρώπινης αυτογνωσίας και λύτρωσης. Καλοστημένη μυθοπλασία μέσα σε επιμελημένο λαογραφικό κι ιστορικό πλαίσιο, συνέχουν πομπό και δέκτη σε λεπτομερή περιγραφή των γενοκτονών Αρμενίων, Ασσυρίων και Ποντίων, αναδεικνύοντας έντεχνα την ρώμη και την αντοχή της ελληνικής ψυχής που απέναντι στην αιμοσταγή λαίλαπα των πολέμων, την διαρκή ανασφάλεια, κάθε δυσχέρεια της καθημερινής ζωής, το φαρμάκι του ξεριζωμού και τις ανυπολόγιστες ανθρώπινες απώλειες, αντιπαραβάλλει άνετα και αέναα τον έρωτα και την αληθινή αγάπη, αυτή για την οποία παίρνεις όρκο πως θα σου ζεστάνει την καρδιά, μα ταυτόχρονα σου καίει το σπίτι. Όμως μονάχα ο άνθρωπος μπορεί να ζήσει 1 πλάι στη φωτιά, γιατί όσο ξέρει να την ανάβει και να την τροφοδοτεί, άλλο τόσο και να την αποτίνει.

υριγνει.

Οι ήρωες στο νέο βιβλίο του Γ. Καλπούζου, άλλες φορές τής ψιθυρίζουν ποντιακά τραγούδια για να καταλαγάσσει, κι άλλες θεριεύουν συναισθηματικά κοντά της, χορεύοντάς της τον πιο δερβίσικο, τον πυρρίχιο χορό, σέρρα. Ο Γαληνός Φιλονίδης είναι εκείνος, του οποίου δοκιμάζονται οι ηθικές αρχές, του οποίου η φλεγόμενη ψυχή χορεύει ανάμεσα στο πάθος και τον κίνδυνο, ανάμεσα στη ζωή και το θάνατο. Και όλα αυτά για την ομορφιά της Ταλίν, για την ομορφιά που μέσα της περικλύει την εντιμότητα, και αυτό είναι εντέλει που την κάνει ακατανίκητο πειρασμό στα μάτια του.

Αν κάπι προκαλεί ιδιαίτερη εντύπωση στον αναγνώστη πέρα από τον βιρτουόζικο χειρισμό της ελληνικής γλώσσας, των γλαφυρών περιγραφών και του ασύχαστου αφηγηματικού ρου, είναι το γεγονός πως καθένα από τα σύντομα κεφάλαια του βιβλίου, ξεκινά με στοχασμούς που δεν είναι παρά μικρές προτάσεις, βασισμένες σε μια μακρά εμπειρία ζωής των ηρώων του έργου. Μάλιστα, οι στοχασμοί που επλέγει να παραθέσει ο συγγραφέας στην αφετηρία των κεφαλαίων του κάθε φορά, θυμίζουν μέλισσες φιλοσοφίας και διδακτισμού: σαφώς και διαθέτουν κεντρί, όμως δεν τους λείπει το μέλι κι η βραχύτητα, ενώ πάντα καταφέρνει να συνδέσει αρμονικά το παρελθόν με το παρόν του ανθρώπου, την Ιστορία με την ηθική του ταυτότητα και εξέλιξη.

Αν κατά τον Γκόρκι, ο συγγραφέας είναι ο μηχανικός των ανθρώπινων ψυχών, τότε μέσα από το βιβλίο του, «Σέρρα, η ψυχή του Πόντου», ο Γ. Καλπούζος επανασυνθέτει με πολύ εύσχημο κι ευειδή τρόπο τα κομμάτια τους, τέρπει αλλά και προβληματίζει την συνείδηση του αναγνώστη, αγγίζει με σεβασμό την Ιστορία του Πόντου, μα και τα μύχια της καρδιάς αποδεικνύοντας πως δεν έχει σημασία ποιό μονοπάτι θα επιλέξεις. Υπάρχουν μονοπάτια που δεν οδηγούν πουθενά, αλλά εκείνος που στοχάζεται πάνω στην ίδια του την ύπαρξη, οφείλει να επιλέξει εκείνο, στο οποίο ακούει τα μέσα του να συναινούν. **Κι αν κανονικά η λογοτεχνία δεν πρέπει να μεταφέρει μηνύματα, το βιβλίο τούτο ας είναι η εξαίρεση στον κανόνα, καθώς ανταποκρίνεται επάξια στα λόγια του ποιητή Κ. Παλαμά: «η Μεγαλοσύνη 2 των λαών δε μετριέται με το στρέμμα. Με της καρδιάς το πύρωμα μετριέται τελικά, και με το αίμα», και μέσα στα νέφη της ανθρώπινης Ιστορίας, ανοίγει χαραμάδες για τις αχτίδες της αισιοδοξίας επισημαίνοντας πως ό,τι το ερωτικό στοιχείο για την ψυχή, ό,τι η καρδιά για τον άνθρωπο, έτσι κι ο Πόντος για τον Ελληνισμό.**